

Lagere
kerk
zelfs
daarom
olgehoo-
angaat;
ren aan
te wor-
tenning
in de
en; maar
alles den
imigen
kerk be-
tegelijk
sproken,
standige
School
naar een
zelfstan-
noemt,
aan deze
ning en
komt.

natuur-
door de
ppgericht,
eniging.
Kerken,
logie in
nen, als
a, dat de
ords van
n had de
ig en nam-
an liere ver-
Overheid
r persoon
en ker-
en. Voor
gaat, is
g, of de
veerent-
Kont de
doctoren
toe, dan
de Over-
reening
ennoemen.
e Kerken
ennoeming
uitgaan,
ol' gelijk
het prin-
d, of deze
Overheid
een par-

alsof de
dscholen
ersiteiten
als wan-
genvoor-
veerent-
daar-
ent dezer
hting der
. Al is het
geschoien
Overheid
waren ze
ksuniversi-
de idee,
e corpo-
n rechten
e destijds
ocht zulk
en in voor
ma, ze
en kring,
de School
heid aan
ed. Eerst
re Staats-
olutie op-
atting van
zel te loor
enfeit in
ersiteiten
als protest
opgericht,
ningarede
ze sonve-
levensbe-
rsiteit ge-
reëning
an finan-
angaande
op een
iging van
eder zijn,
ochter is,
die haar
n. Slechts
nne vade-
dienst der
vervuld

werd, dan ook wenschten, dat de Kerk bij de benoeming dezer professoren gekend zouden worden en toezicht zouden mogen houden op hun onderwijs, is deze wensch destijds helaas een pium votum gebleven; de vervulling van dezen wensch werd door hen van de Staten niet verkregen. In dat opzicht is er zeker een zeer groot onderscheid met thans. Want toen de Generale Synode van Amsterdam in 1908 in het door haar ontworpen contract dezelfde wenschen te kennen heeft gegeven aan de Bestuurders der Vrije Universiteit, hebben deze aan elk dezer wenschen volkomen voldaan. Het beginsel, dat onze vaders hadden geponeerd, door de professoren in de Theologie als „dienst der doctoren“ op te nemen in de Kerkenorde, is daardoor eerst werkelijkheid geworden. Onze Kerken hebben daarmede den „dienst der doctoren“ in den volsten en rijksten zin des woords verkregen.

DR. H. H. K.

Voor Kootwijks scholen.

In hartelijken dank ontvangen van den heer W. Kuops te Rotterdam van N. N. /1.
Vriendelijk verzoeken wij onzen scholen te willen gedenken.

Dr. J. H. HOUTZAGERS, voorzitter.

Leestafel.

Dr. H. BAVINCK, CHRISTELIJKE WERELDBESCHOUWING. J. H. Kok, — 1913 — Kampen. „Christelijke wereldbeschouwing“ was in 1904 het onderwerp van Prof. BAVINCK's academische rede, toen hij het rectoraat over de Vrije Universiteit overdroeg aan zijn opvolger. Van deze verhandeling, toenmalig reeds in de HERAUT besproken, is, wijl de eerste druk sedert geruimen tijd was uitgeput, een tweede druk verschenen. Daarbij is de oratievorm geheel verdwenen en zijn ook in den tekst eenige verduidelijkingen en aanvullingen aangebracht. CHRISTELIJKE WERELDBESCHOUWING is nu een handig boekje van even 100 bladzijden geworden dat, na een INLEIDING, in drie hoofdstukken: I. DENKEN EN ZIJN, II. ZIJN EN WOORDEN EN III. WOORDEN EN HANDELEN, even zoveel groote problemen der wijsbegeerte bespreekt en waarbij dan telkens wordt gewezen op de waarheid der Christelijke wereldtheorie, wijl zij, in tegenstelling met andere, op de werkelijkheid van wereld en leven past.

De bruikbaarheid van dit boekje is niet weinig verhoogd en doordat de laatste twee bladzijden een berekenende korte inhoudsopgave geven, die den lezer terstond oriënteert, en doordat aan het slot een register is toegevoegd. Vooral nu de drang naar wijsgerige bezinning — een algemeen verschijnsel dezer dagen, — zich ook in onze kringen openbaart en daar al meer begeerte komt naar een christelijke wijsbegeerte, naar een wereld- en levenskijk, die het verstand en gemoed van den christen bevredigt, kan ik de lezing en bestudeering van dit naar omvang kleine, maar naar inhoud rijke boekje ten zeerste aanbevelen.

2. DR. C. GERLINGS, DE VROUW IN HET OUD-CHRISTELIJKE GEMEENTELIJK. A. H. Krijt, Amsterdam.

Wel geen omwerking van haar academisch proefschrift waarmee zij zich het doctoraat in de Theologie verwierf, maar toch een, ook voor het niet-klassiek gevormd publiek bestemde uitgave harer dissertatie is dit werk van MEJ. GERLINGS. De vreemde termen zijn er in verlaagd „op losse vellen, die men gemakshalve naast de te lezen bladzijden kan leggen.“

In haar L. S. zegt de schrijfster: „De onderzoekingen in het oud-Christelijk gemeentelieven hebben mij versterkt in mijne overtuiging, dat man en vrouw beide niet alleen geschikt zijn voor, maar ook groepen tot geestelijke werkzaamheid in de gemeente Gods, en dat een opvoeding van gaven en krachten der beide sexen de uitbreiding van Gods Koninkrijk ten goede komt. Daarom hoop ik, dat door de studie, die ik U hierbij aanbied, de meening van velen Uwer zal gewijzigd of bevestigd worden, en gij zult willen medehelpen aan de verwezenlijking der idealen.“

In een 9-tal hoofdstukken wordt door MEJ. GERLINGS gehandeld over: de Griekse Vrouw; de Romeinse Vrouw; de Vrouw in de Joodse wereld; Jezus en de Vrouw; de doorwerking van Jezus' invloed ten opzichte van de Vrouw; Paulinische en andere brieven over het Huwelijk en „de Virgines Subintroductae“; de werkzaamheden der Vrouw in het oud-Christelijk gemeentelieven; Weduwen en Diaconessen; en het bedienen der Sacramenten door de Vrouw.

Ook al is het theologisch standpunt van DR. GERLINGS niet het onze en komen, ook om andere redenen, enkele harer beweringen mij niet ondenkbaar voor, zoo kan ik toch voor dit, van ernstige studie en weldadig aandoende geestdrift getuigd werk, belangstelling vragen.

3. WIJ ZAGEN ZIJNE HEERLIJKHEID... Verslag der 27ste Algemeene Nederl. Zending-Conferentie gehouden te Amsterdam van 24—27 November 1913. Uitgegeven voor de Conferentie door den „Boekhandel van den Zendingstudie-Raad“, te Den Haag.

Deze Conferentie heeft, zoals het Verslag terecht opmerkt, een bijzondere betekenis gehad. Zij toch is gehouden in verband met het Comité, hetwelk het werk van de Wereldzendingconferentie, die te EBNBURG in 1910 saamkwam, tracht voort te zetten.

De buitenlandse broeders en zusters, die dan ook met onze landgenooten te AMSTERDAM tegenwoordig waren, „stelden als het ware zichtbaar voor oogen, dat de zending een wonderbaar wereldmacht is, die met heerlijk vertrouwen het oogblik niet naderen en helpen voorbeelden, waarop de WERELD aan de voeten van haren Heiland en Koning zal liggen.“

En „wat den indruk van deze dingen verhoogde“, zoo gaat het Verslag voort, „was de Koninklijke boodschap, waarmee H. M. onze Koningin het Voortzettingcomité heeft begroet.“ „Het is ons“, zoo zegt de heer P. VAN WYK JR., die als Secretaris van het Comité van N. Z. C. dit verslag opstelde, „een vreugde, in onze bijlagen de telegrammen te bewaren, die verzonden aan en ontvangen zijn van H. M.; een vreugde omdat onze Koningin, zoo vroom en zoo wijs, getuigenis heeft gegeven aan hem, wiens Naam boven alle namen, wiens Rijk boven alle rijken is.“

„Want dit is het kostelijkste bij dit alles, dat wij reggen mogen: WIJ ZAGEN ZIJNE HEERLIJKHEID!“ Het boekje geeft dan, na dit inleidend woord, verslag van den ONTVANGING van de Koningin van ARKIS te Amsterdam en daarbij o.a. de Toespraak en het portret van DR. J. MOTT. Verder van DE SAMENKOMST VAN DINSDAG 25 NOVEMBER en de toespraken daarin door de

buitenlanders gehouden. Van de OPENBAAR SAMENKOMST WARDOP PROF. DR. T. HOKSTRA sprak over: DE LIEFDE GODS TOT DE WERELD en de oud-Minister TALMA over: VOOR EN TEGEN. Dan van de SAMENKOMST VAN WOENSDAG 26 NOVEMBER met de toespraken van DR. ADRIAN, DR. J. R. CALLENBACH, den heer D. KROMMELIN, DR. SCHREUDER, den heer H. J. EGONDS, DR. VAN WYK JR. Aan het slot onder BIJLAGEN o.a.: BOODSCHAP VAN H. M. DE KONINGIN AAN HET VOORTZETTINGCOMITÉ, OP OUD-WASSENAAR VERGADERD en de reeds genoemde telegrammen. Bij hem, die de Zending-Conferentie hebben bijgewoond, zal dit boekje aangename herinneringen wekken, maar ook door hen, die haar niet bijwoonden doch de Zending een goed hart toedragen, zal het met een gevoel van blijdschap worden gelezen.

3. J. VAN DER SLUIS, predikant te Varsseveld. CHRISTUS ALLES IN ALLEN. Zes Leereven. Varsseveld, A. A. van Deutekom, 1914.

Dese preekbundel door Dr. v. d. SLUIS, uitgegeven ter gelegenheid van zijn, alomts herachtte, 25-jarige ambts-bediening, is opgedragen aan de gemeenten te STROOSDORP en te ANDRIJK waar hij vroeger, en aan die te VARSSEVELD waar hij thans predikant in onze Kerk is.

Die opdracht bevat tevens een korte, maar hoogst sympathiek stemmende auto-biografie waarvan ik de lezing dringend aanbevel ook aan de jongeren, en ik denk daarbij vooral aan aanstaande predikanten, — onder ons.

Maar ook de preek zelf heb ik met groot genoegen gelezen. Overacht op het stuk van rechtzinnigheid, deden zij mij meer dan eens denken aan Dr. v. d. SLUIS, in zijn OPDRACHT, van mijn onvergetelijken vriend nu wijlen D. GIESEN, die eens te Zwolle zijn leermeester was, schrijft: „Hoe menigmaal heeft hij mij geroerd door zijn frische, natuurlijke prediking, waardoor de dienst van God in zijn waarheid en schoonheid zoo aantrekkelijk werd voorgesteld.“

Dit zijn preeken voor hart, hoofd en hand. Preeken zoals de Gemeente van onzen tijd ze behoeft.

Met zulk een prediker is 'n Gereformeerde kerk er best aan toe.

5. BLOESM EN VRUCHT, Maandschrift uitgegeven door het Chr. Letterkundig Verbond.

Het Maand-Nr. bevat o.m. een opstel van Dr. A. BRUMMELKAMP over EEN MONUMENT VOOR HILDEBRAND en verzen van J. J. DEETMAN, NELLIE en A. P. SNOEP, terwijl G. BEUMER zijn zeer instructieve studie over: DE LETTEREN OMSTREEKS 1813 en W. H. KUYPER zijn novelle: DR. CONFESIE VAN ABEONIGO er in voortzetten.

G.

Uit de Pers.

Hieraan zij nog toegevoegd, dat de *Stand*, eenige weken geleden, in een driestrijd met opzicht tot deze zaak, nog-deze opmerking ten beste gaf:

Nadere belijdenis.

Van meer dan één kant vond onze opmerking, dat het voor de Protestantische Kerken steeds meer tijd werd, om bij het uitbrengen van haar belijdenis er indachtig aan te zijn, dat de 20e eeuw ons voor nog andere levensproblemen plaatst dan de 16e, warmen steun.

Ook zeer zeker twijfel, doch in hoofdzaak uit misvatting, zoo wat de *Kerken* aanging, waarop ons oog zich richtte: voor wat betreft het *gebed*, waarop dit gewichtige vraagstuk, officieel, d. i. Synodaal, ware aan te vatten; voor wat aanging den *omvang* van hetgeen nadere belijdenis eischt; en voor wat den *omvang* van de *buitenlandse Kerken* raakt, die in beginsel met ons overeen moesten stemmen.

Verwonderen kon dit niet. Immers, we deden nog niets, dan een eersten toon zetten, die pas bij nadere informatie voor breeder besprekingen vatbaar kon worden.

Vraagstuk na vraagstuk komt hierbij aan de orde. Voorzake echter zal 't goed zijn, zoo de indeling van het opgeworpen denkbeeld zich saluutrecht om de *Kerkelijke* als zodanig.

Heeft de Kerk van Christus uitsluitend een roeping bij de enkele individuen te vervullen, om hun den weg ter zaligheid te wijzen en ze op dien weg verder te helpen, oftewel is haar, behalve deze individuele en meer subjectieve ook nog een meer objectieve en corporele roeping, om zich te midden van de woeling der geesten in het leven van wereld en maatschappij, een eigen geestelijke positie te verzekeren, en alzoo mede te werken aan den opbouw van het Koninkrijk van Christus?

Voorwat de zaligheid der zielen aangaat, bezigt het altoos subjectieve Methodisme vaak nog doctrefinder instrument dat het gefundeerde Protestantisme. Ook in den *Reform* kwam dit soms heerlijk uit. Maar nooit is door de Hervorming met dit in den grond Doopersche standpunt genoegen genomen. Steeds hielden alle Reformatoren vol, dat de kerken van Christus ook op het geheel van het volk leven, en van het maatschappelijk samenstel, zogenad hadden in te werken.

En dan natuurlijk kan men nooit volstaan met wat beliden werd in het verleden, maar moeten de Kerken 't woord weten te vinden tegen de grondwaling van elke nieuwe eeuw, waarin ze haar heilige taak hebben voort te zetten.

Natuurlijk niet om *nieuw* beginselen op den voorgrond te schuiven. Het is toch onbetwistbaar, dat in den grondslag van onze eerste Christelijke belijdenis, al bepaalt men zich tot de XII geloofsartikelen, alle verdere beginselen inlitten.

Doel moet alleen zijn, om wat nog te veel schuilt in den wortel, naar den eisch van het beelden, duidelijker en scherper, niet alleen voor onszelf, maar ook wel degelijk als een voor de wereld verstaanbaar getuigenis te doen uitkomen.

In *Hollandia* vond men over hetzelfde onderwerp een artikel, voor wat de Gereformeerde Kerken betreft, van dezen inhoud:

De roeping der Kerk in het belijden. De gedachte is geopperd, of de Christelijke Kerken, met name ook de Gereformeerde, niet groepen zijn, met het oog op de geestelijke stroomingen van onzen tijd haar belijdenis in geschrift uit te breiden.

Wij citeeren, wat Dr. van der Linden hierover schreef in de *Geref. Kerk*, van 't *Groninger*: „Er gaan stemmen op, die voor herziening, afschieten, beter: aanvulling onzer Belijdenisschriften pleiten. Wij hebben positie te nemen — zoo wordt gezegd — in onze Belijdenis, tegenover de nieuwe ketterij en stroomingen op godsdienstige wijsgeer gebied. Zelfs kwam er een kerkeraad reeds toe, waarschijnlijk op aandrang van zijn presbiter, in een gemeentevergadering de aank te willen bespreken in de hoop, dat de vrucht zal zijn, dat straks op de Classis nader en breder op de zaak zal kunnen worden ingegaan, en haar alomts kerkelijke weg op de tafel der Generale Synode te brengen. En Dr. Wisse, de leeraar van deze gemeente, geeft aan de kerken zijn wensch te kennen, dat zij op dit aanbevelingwaarde (f) spoor toch volgen zullen. Is dit waarlijk gewenscht? Wij betwijfelen het zeer. Wij zijn in onze kerken pas tot eenige kalme gekomen. De Utrechtse Synode heeft een goed werk gedaan en die punten onzer Belijdenis, die bij sommigen in geding waren, klaar en duidelijk uiteengezet. Een onwaarschijnlijk voorrecht mag het geacht, dat onze kerken thans rustig kunnen voortarbeiten en de haar van God toevertrouwde taak op het brede arbeidsterrein, haar geweten,

met ijver en trouw kunnen volbrengen. Maar is het nu de tijd en zaak van zoo machtige betekenissen op de schouders onzer kerken te leggen? Een zaak die niet onze Gereformeerde Kerken alleen geldt, maar alle kerken en alle belijden in Nederland, in Europa, Afrika en Amerika, is het nu de tijd, nu in eigen boezem ook slechts de eerste schreden gezet zijn op het pad van eendrachtigheid, meer vertrouwd samenwerken, en nu bij ons zoveel broeders in een kerkelijke strijd zijn gewikkeld, die al ernstiger verhoudingen krijgt, broeders, die met ons op den bodem derzelfde Belijdenis de geesten te staan? Is ook de eisch van aanvulling onzer Belijdenisschriften zoo dringend als het voorgestelde wordt? Wij stemmen in deze volkomen in met wat Dr. Wicnga van Zwolle schrijft:

„Verreweg de meeste der bedoelde nieuwe dwalingen zijn zoo oud als tenminste het protestantisme en worden, wat het beginsel, waarvan zij uitgaan, aangaat, in onze Confessies verwoord en op grond van Gods Woord weerlegd. Een Belijdenis toch is geen dogmatiek, zij past de hoofdwaarden niet op alle tijden en omstandigheden aan, maar zij geeft uit Gods Woord de hoofdlijnen aan en bedoelt niet te doen ook voor komende eeuwen. De geestesstroomingen wisselen zoo in hun uiterlijke formulering, dat het inderdaad onmogelijk zou zijn tegenover elke nieuwe inkomstevanleer ervaar weer een nieuw geloofsartikel op te stellen. Dat onze Gereformeerde Kerken nu al sinds de Generale Synode van Dordt geen Belijdenisschriften hebben opgesteld, wil dan ook volstrekt niet zeggen, dat zij hebben opgehouden te belijden. Eenparig en onder overlanten belijden wij, wat in onze Drie Formulieren van Eenigheid staat uitgedrukt. En wat daarin staat aangegeven in summier vorm, wordt in prediking en geschriften, op onze scholen en door den wetenschappelijke arbeid onzer Professoren, niet maar eens een enkele maal, maar telkens weer toegepast op nieuwe verschijnselen. Wat zich als waarheid aandient, wordt er aan goetstet, en zoo het er niet mede overeenstemt, op grond van Gods Woord verworpen. Er is in dit opzicht volstrekt geen stilstand.“

We zouden op tal van in de laatste tijden verschenen werken kunnen wijzen, die in de opgeworpen, soms belangrijke kwestien van den tegenwoordigen tijd geen onzeker geluid geven en van uitnemend nut zijn voor de voorgaangen zelve en allen, die eenigzins meeleven in de worsteling der geesten. Er komt bij, dat op meer dan één ingrijpend punt de studie voor onze Gereformeerde Theologen eigenlijk eerst begint, gelijk *De Hervorm* meermalen betoogde.

Is het nu de tijd, om een taak aan te vangen van zoo ver strekkende betekenis als door eenige broeders voorgesteld wordt? Wij hopen, dat onze kerken de voorzichtigheid aan de wijsheid zullen paren en geen voorstellen in bovenbedoelden zin op de tafel onzer Generale Synode zullen brengen, die er trouwens naar onze meening vooralsnog geen dankbaar onthaal zouden vinden.

Tot zoover Dr. Van der Linden.

Met hetgeen hij opmerkt, stemmen wij in. Het belijden der Christelijke Kerk, ook in haar belijdenisschriften, is allereerst positief. Het is het belijden van haar geloof, het geloof van God, tot onderlinge gemeenschap en band in het kerkelijk leven, en tot getuigenis onder de menschen.

Belijdenis van haar geloof. Niet een uitspraak van haar over allerlei vraagstukken, maar haar opheffen in geloof van de banier der waarheid Gods, die tot Gods eer, en tot onze zaligheid en tot godzaligheid in het menschenleven op aarde door den levenden God ons openbaar is in zijn Woord. Vanzelf is hiermee deze belijdenis altoos ook negatief, ontkennend en verwerpend tegenover de valsche godsdiensten, tegenover Heidendom, Mohammedanisme en Jodendom, tegenover de verwerpers van den Christus en tegenover alle ongeloof en goddeloosheid.

Hierin behoort de Christelijke Kerk zich niet meer uit te spreken. In het opheffen van haar Christelijke belijdenis sprak en spreekt zij zich uit. Voorts moet de belijdenis der Christelijke Kerk wel negatief en anti-theïsch worden tegenover alle dwalingen, die op het terrein der Christelijke Kerk zelf opkwamen, en die zich als de waarheid Gods, als geloof in Christus, en met een beroep op het Woord Gods of op het Christusgeloof, wilden doen gelden.

Zoo hebben niet name de Gereformeerde Kerken zich uitgesproken tegenover de dwalingen der Roomschen, der Dooperschen, der Lutherischen, en der Remonstranten.

En zoo blijft het de roeping der Kerken, zich in belijdenis uit te spreken tegenover nieuw-opkomende dwalingen, die zich in haar kring recht aanmatigend en invloed en ingang zoeken, als waren zij met de ware Christelijke belijdenis, met het ware Christelijke geloof, in overeenstemming.

Dingen er zich, met name in de Gereformeerde Kerken, zal de dwalingen naar voren in onzen tijd? De afval van het Christelijk geloof is als zodanig niet aan te merken. Die wordt door de Christelijke belijdenis zelf weerstaan.

Niet tegen te spreken is echter, dat onder den invloed van wijsgerige geesten, zeer bepaald sinds Schleiermacher, en meer bijzonder op onze Nederlandse erve sinds Chantepie de la Saussaye, als Christelijke waarheid, als Christelijk geloof, met betrekking tot den Christus, tot de Heilige Schrift, en tot heel de Christelijke belijdenis in al haar deelen, zich meer of minder belijdende gevoelens aandrukken, die door het ware geloof weerstaan en veroordeeld moeten worden.

Makke de schepping de wereld en de betekenis der openbaring Gods in zijn Woord aangaande de werelddeschepping komen ook almeer gevoelsnaar voren, die het oordeel der Christelijke Kerk vragen.

Wij zouden niet durven beweren, dat een en ander ook binnens de grenzen der Gereformeerde Kerken niet tenigermaat de geesten betrouwen.

Het geval moet zich echter, naar ons inzien, eerst voordoen, dat zodanige gevoelens vaster vorm aannemen, gripbaar zijn, zich voor en in Kerken laten gelden, en dat bewuste weerstand van het Christelijk geloof en van de Gereformeerde overtuiging zich met het Woord Gods daartegen doet gelden.

Het waarachtige leven der Kerk moet gernaak zijn door wat met dat leven zelf zich één wil verklaren en toch niet één is. En het leven der Kerk zelf moet dan tot actie komen, om dit haar vreemde element te weerstaan.

Dat ook in de Gereformeerde Kerken embryonisch hiervoor gegevens aanwezig kunnen zijn, en door wie dieper tast te bespeuren, zullen wij zeker niet tegenspreken.

Zekere onberedelijkheid van het echte Gereformeerde geloofleven in het kerkelijk leven onder de bediening der Woorden, en in den gang van de levenspraktijk in het publieke leven, staat hiermee zeker ook wel in verband.

De oude schrijvers zijn achter de hank geraakt, — maar er wordt door meerdere onvoldaanheid gekend over te licht brood.

Ook hier geldt in meer dan één opzicht de waarheid, dat de oude wijz beter is, — al kan de oude vorm niet meer de onze zijn.

Nu gelooven we echter niet, dat er zodanige krachtige anti-theïsche geloofswerking in de Gereformeerde Kerken bestaat, dat de Kerken thans tot nieuw belijden geroepen en bekwaam zijn.

We gelooven ook niet, dat hiervoor genoegzaam stellige en aanwijsbare gegevens van bewust en bedoeld werkende dwaling aanwezig zijn.

En we gelooven ook niet, dat genoegzaam positief ontwikkelde en gerijpte geloofskennis en geloofsbesef in onze Gereformeerde Kerken werken, dat het belijden der waarheid Gods zich hier niet aanprijpende kracht en waarheid kan laten gelden.

Veel eerder zien wij verdoering en vervloeding op de grenslinien.

Het scherp-belijdend belijden, prediken, leeren en optreden verliest eerder meer dan het wilt. Wat vroeger geluakt werd, gemeden en bestreden, wordt thans vaak vergoelijk, gekend en gerocht.

In verband hiermee vrezen wij van revisie der Bijbelvertaling, der Liturgie, en der Belijdenis in de tegenwoordige omstandigheden meer dan wij er van hopen.

Wij verwachten er geen versterking, maar wel verwakking van.

De geest van het scepticismus, van het elkaarnaderen, en van het incynvoelen der kleuren, zit meer in de lucht dan de verheldering en verscherping der kleuren.

Daarom betrekken we hier liever de wacht, dan dat we de poorten openmaken.

Zonder angstvallig te zijn, blijven we toch voor een mogelijk Troyaansch paard waarachwen.

Aan dieper ganden principieel arbeid hebben we thans allermeest behoefte. Zoo groote behoefte! Dan valt ook op de dwaling scherp licht!

Dan gaat de Kerk van Christus ook scherper onderkennen.

En dan kan zij belijden.

Thans zou revisie zijn: haar opdringen, wat niet uit haar eigen leven met genoegzame kracht en levendig bewustzijn opkomt.

Zelfs de amputatie van Artikel 36 heeft haar niet tot dieper en klaarder inleven, kennen en getuigen, en zelfs niet tot dieper Schriftstudie in de verhouding tusschen volken en Overheden aan de eene zijde en de Kerk van Christus en het Woord Gods aan de andere zijde gebracht.

Wel spent zij meer een sekeren modernen invloed, die eerst om dieper studie en scherper belijding der waarheid roept, — en die daarna en mede als vrucht daarvan het getuigenis en de belijdenis der Kerk zal doen komen.

We willen trachten onze lezers van den loop der bespreking in deze zaak, zooveel de plaatsruimte dit toelaat, op de hoogte te houden.

Dr. A. K.

Officieele Berichten.

Classis Dordrecht.

De classis zal D.V. vergaderen op Donderdag 7 Mei e.k.

Punten voor het agendum worden vóór 16 April ingewacht bij den eerstondergeteekende. Adres: Kapellelei 6, Berchem-bij-Antwerpen.

De roepende kerk van Antwerpen:

Dr. F. HERS, *preses*.

F. VERBODDING, *scriba*.

Vergadering van de classis Axel op D.V. Donderdag 2 April in de Geref. kerk te Terneuzen des voormiddags 8½ uur.

Namens de roepende kerk van Terneuzen:

Dr. J. F. VAN HULSTEN, *preses*.

J. J. DE JAGER, *scriba*.

Terneuzen, 19 Maart 1914.

De kerkeraad der Geref. kerk te Gorinchem bericht aan de Geref. kerken van Zuid-Holland (Z. D.), dat de eerstvolgende partic. synode D.V. zal gehouden worden te Gorinchem op 17 en 18 juni e.k.

De classen worden verzocht, „de namen der afgevaardigden en onderwerpen voor de agenda“ voor 24 Mei e.k. te zenden aan den 2de ondergeteekende.

De kerkeraad v. n.

Dr. C. LINDENBOOM, *preses*.

J. SPIERING, *scriba*.

Gorinchem, 18 Maart 1914.

Classis Gouda.

De kerken binnen de classis Gouda worden oproepoeren ter vergadering op Dinsdag 5 Mei D.V. te Gouda.

Punten voor het agendum worden vóór 21 April ingewacht bij den eerst-ondergeteekende. Namens de roepende kerk van Zevenhuizen:

J. B. JANSSEN, *preses*.

H. G. V. D. DOOL, *scriba*.

Zevenhuizen, 28 Maart 1914.

Buitenland.

Duitschland. Breken met de Kerk.

De actie om het „volk te bewegen met de Kerk te laten breken, duurt nog steeds in Duitschland voort. Het is zeker een droevig teken des tijds, dat er een comité „Confessionlos“ gevormd is, dat dit comité zich verbonden heeft met den „Bond van proletariaatsvrijdenkers“ en dat de verenigde firma nu heet: „Verenigd comité voor uitbreiding van de Kerk“. Wel is het verblijdend, dat op vergaderingen waarin de menschen opgehit worden tegen de Kerk, mannen optreden die het voor de Kerk des Heeren opnemen en zoo weten te spreken dat men naar hen luistert. Maar één ding verwondert ons, dat er nog niemand in Duitschland, voor zoover ons bekend is, zijn stem heeft verheven om uit te spreken, dat het feit dat er propaganda gemaakt wordt om de leden der Kerk er toe te brengen de Kerk een scheidbrief te geven, tegen de Kerk getuigt. Immers daaruit blijkt, dat de Kerk des Heeren den toegang tot de Sacramenten jaar in jaar uit geopend heeft voor personen, die geheel van haar verveemd waren, en dat er dus geen tucht is uitgeoefend. Nu is het niet te ontkennen, dat een groot aantal menschen (het vereenigd comité voor uitbreiding noemt 98 procent, doch dit is overdreven), slechts in naam tot de Kerk behoort. Maar zij die bij de Overheid als „Evangelisch“ te boek staan, moeten voor de Kerk belasting betalen, en belasting die door denzelfden ambtenaar geind wordt als die de belasting voor het rijk ontvangt. Men kan het betalen van Kerkelijke belasting alleen ontkennen, doordat men officieel verklaart, dat men niet de landskerk finaal gebroken heeft. Van daar dat monisten, vrijdenkers en socialisten in bond zijn getreden om de menschen aan te raden: breek met de Kerk! hoe meer dit gedaan wordt, hoe meer schade men aan de Kerk doet. Deze beweging is ook op Zwitserland overgeslagen; te Bern werd eene vergadering gehouden, waar Duitse monisten het volk van Bern komen aansporen om zich aan de nationale Kerk te onttrekken. Nu is hieraan deze goede zijde, dat de Kerk bevrijd wordt van elementen, die in haar niet thuis hooren. Maar het is te betreuren dat vrijdenkers en socialisten de zuivering tot stand brengen, die de Kerk zelve moest doen. De Kerk behoort niet te leven van hen die haar vijandig zijn.

Laat ons er lijfvoegen, dat de bond der „Confessionlos“ niet alleen verlangt dat personen, die door hunne overtuiging niet tot de Kerk behooren, haar verlaten; hij wil ook dat de scheiding van Kerk en Staat doorgedreven worde; dat de school met de Kerk niets meer uitstaande zal hebben; dat men de eedsformule afschafte, en dat de bejaling, dat Godslastering strafbaar is, vervalle. Daar de Kerk eene groot organisatie is, wil de bond daartegen eene sterke organisatie stellen, en roept daarom al zijn geestverwanten op om zich te vereenigen.

GEMENGD NIEUWS.

„Lichtzide van de beweging tot het verlaten van de kerk. De beweging, die in Duitschland op toew gezet werd om de menschen te bewegen de staatskerk te verlaten, heeft zeker haar goede zijde. Men begint in te zien dat het niet aangat een predi-

kant de zorg voor 10,000 zielen op te dragen, en dat men een massa van 30,000 menschen niet „eene gemeente“ noemen kan. Er wordt berekend, dat er alleen in Berlijn 2900 predikanten te weinig zijn. Het denkbeeld is reeds geopperd, om in dezen nood ten deele te voorzien door tot het predie ambt mannen te roepen, die wel niet getuind hebben, maar zich door ernstigen Christelijken arbeid onder het volk onderscheiden.

Voor blaaschen met vuur. In *De Hoge* lezen wij: Men heeft verscheidene kerken in ons land, welke het dansen niet alleen niet veroordeelen, maar goedkeuren, ja waar dansen een gedeelte van het programma uitmaakt bij kerkelijke samenkomsten. Deze kerken vindt men meestal in de Protestantische Episcopale Kerk. De „Christ Episcopale Church“ in Brooklyn gaat echter een stap verder. Daar huurt men een onderwijzer om de jongelieden, behoorende tot de gemeente, de nieuwste soort van dansen te leeren. De tango en de trot-dans zullen niet in het curriculum opgenomen worden; overigens zal men de jeugd leeren dansen naar de laatste mode.

Deze gemeente en haar leeraar Canon William S. Chase schijnen te gelooven, „wat veroorzaakt, geneest“. Doch men kan eren goed vuur trachten te blusschen met vuur, als de passie om te dansen, te genezen of te regelen door dansen. Uit onderverinding kunnen wij niet spreken, want wij hebben geen ander dansen geleerd dan vroolijk te huppelen voor het aanschijn des Heeren, gelijk David; doch wij hebben opgemerkt, dat de dansacht veel overeenkomst heeft met de zucht naar drank; hoe meer men dans, hoe meer men dansen wil. Indien Canon Chase geloof, dat dansen onder het toezicht der kerk de jongelieden zal weerhouden van deel te nemen aan het dansen in andere en lagere kringen, dan, vrezen wij, zal hij bitter teleurgesteld worden en den dag beweenen, toen hij bij de jongelieden zijner gemeente den lust en de kunst om te dansen opwekte. Gelukkig de kinderen en de jeugd die „einderen“ blijven „in de boosheid“, die van de salon en het theater en het kaartspel en den dans geheel onkundig blijven.

De duivel en de wereld komen in de kerk, zelfs waar wij er tegen waken en bidden; maar wee onzer, als wij de